

Uu

Udden kallades längre tillbaka den del av Kvarnholmen som låg öster om Provi-
antgatan och motsvaras idag av ›Kattrum-
pan.

Ulfsborg, ›Dörby socken, tidigare med
namnet Solberga, är en större gård som
Johan Gustav Ulfvenklou köpte 1755.
Sex år senare ändrade han gårdsnamnet
till Ulfsborg. Den förste kända ägaren var
fältmarskalk Herman Wrangel som fräl-
seköpte gården 1626. Solberga övertogs
1687 av kronan. Under 1700-talets första
hälft var en kapten Schmidt ägare, troli-
gen identisk med Daniel Niklas Schmidt,
se ›Kavaljeren. Under 1720-talet var Ul-
rika Eleonora Stålhammar anställd på går-
den och blev mycket omtalad eftersom

hon uppgivit ›falskt kön, var gift och kall-
lade sig Wilhelm Edstedt. År 1836 köpte
Baltzar Georg Dahl gården, utökade area-
len samt uppförde 1843 nuvarande corps-
de-logi i empiristil. På 1890-talet gjordes
stora utdikningar tillsammans med närlig-
gande gårdar. År 1931 såldes U till Ernst
Johansson, ägare till Åfors glasbruk, som
1932 lät uppföra ekonomibyggnaderna.
Den är flankerad av två snedställda flyg-
lar, ursprungligen från 1750, där den ena
återuppbyggdes efter brand 1990. Mer att
läsa: Per Anderö, *Herrgårdar runt Kalmar*,
2012. IB

Ulfsparre, Göran Ericsson, 1617–1656,
landshövding 1655–1656. Han omnämns
som överste och sägs ha deltagit i 30-åriga

Ulfsborg.
Foto Thomas Hällqvist

kriget. U beordrade uppsättning av ›milstenar runt om i länet. Karl X Gustavs tilltänkta bröllop i staden 1656 under Ulfsparres landshövdingetid flyttades till Stockholm på grund av att pest utbröt i Kalmar. *SHm*

Ulfvenklou, Henrik, 1636–1677, överste och regementschef, född i Stockholm. U var ägare till ›Björnö 1669–1677 och ägde även ›Nöbble i ›Ryssby socken. Själv stavade han sitt namn Wulfklou och ofta kallades han Ulfklou. Efter studier i Uppsala gjorde han resor till Holland och Frankrike innan han återvände till Sverige för att bli generalkvartermästarelöjtnant vid Per Brahes armé 1657. Sju år senare kom han till ›Kalmar regemente och blev dess överste och regementschef. Han blev kommandant i Kristianstad 1676 men efter en månad tvingades han ge upp staden efter en häftig stormning av danskarna. U tillfångatogs då men blev snart fri och begav sig till Kalmar. Året efter befann han sig i Kristianopol tillsammans med Gustaf Tungel, kommandant i Kalmar, och under ett dryckeslag råkade de två i tvist angående U:s uppgivande av Kristianstad året innan. U blev *av överste Tungel i vredesmod eftersätter och överfallen av bara övermod och hämndgirighet med tvänne kulor döds-skjuten, så att han på tredje dygnet måste sätta livet till*. Den döende U fördes till Kalmar där han avled. Kroppen flyttades sedan till Björnö men begravdes inte förrän efter ett år. Gravsättningen skedde sedermera i det ›Wulfklouska gravkapellet i Åby kyrka. *BB*

Ulfvenklou, Henrik Gustaf, 1756–1819, mystiker, född i ›Hossmo och barnbarns barnbarn till Henrik ›Ulfvenklou. Som 7-åring blev han faderlös och omhändertogs av sin farbror Abraham Henrik Ulfvenklou på ›Björnö. U valde den militära banan och som 26-åring var han löjtnant i fransk tjänst, deltog i sjöslag mot engelsmännen och senare for han till Amerika, även då i fransk tjänst. År 1783 flyttade han tillbaka till Sverige och slog sig ner i Stockholm. Där kom han i kontakt med hertig Karl, sedermera Karl XIII, och togs snabbt upp i den mystikvurmande hertigens krets. U berättade om sin avlidne släkting Carl

Gustaf ›Cronhiort på ›Klückeberga gård och den låda, sprängfylld med dokument om övernaturlig visdom, som denne förvarat på gården. Hertig Karl ville absolut ha lådan men fick svar av Ulfvenklous farbror som menade att dokumenten bara var dumheter som fövred huvudet på folk med svaga sinnen. Därför hade han bränt upp dem. Hösten 1784 lyckades Gustaf Adolf Reuterholm, som själv ville vara hertig Karls närmast förtrogne, skicka U till tjänstgöring i Karlskrona. När han återkom ställde Reuterholm honom till svars inför hertigen för alla orimligheter och galenskaper han gjort sig skyldig till. Därmed var U:s tid vid hovkretsarna förbi. Han gifte sig, bodde några år på ›Klückeberga gård och flyttade sedan till Blekinge där han dog. *BB*

Ulfvenklouska gravkapellet, se ›Wulfklouska gravkapellet.

Ulfåsasalen, se ›S:ta Birgitta kyrka.

Ungius, Johannes Petri, ca 1570–1617, superintendent, född i Hultsjö, Kronobergs län. Efter att ha varit rektor och domprost i Växjö tillträdde han 1607 som superintendent i Kalmar. U:s uppgift i Kalmar blev att omgestalta det kyrkliga livet i sitt nya ämbetsområde med mönster från Växjö där han verkat under biskopen Petrus Jonae Angermannus. Den nya kyrkoordning som skulle tillämpas innefattade noggranna anvisningar för prästernas ämbetsutövning och präglades av kärleksfull omsorg om församlingsmedlemmarna, inte minst om dem som drabbats av sjukdom. Vid belägringen av Kalmar i maj 1611 deltog U personligen i stadens försvar med en härförars kraft och insikt, utdelande *med klar och myndig stämman kortfattade befallningar i kärnfulla kommandoord*. När Kalmar slott senare föll i danskarnas händer flydde U norrut till Rumsquilla varifrån han under fem år styrde fastlandsdelen av sitt ämbetsområde, medan de öländska församlingarna sköttes av prosten i Gärdslösa. Vid Gustav II Adolfs kröning i Stockholm 1617 insjuknade U och avled samma år. *JW*

Unionsjubiléet 1997 ägnades ›Kalmarunionens bildande 1397. Höjdpunkten av

*Unionsjubiléet.
Statsöverhuvudena anlän-
der*

firandet inträffade den 14 juni, med besök av statsöverhuvudena från de nordiska länderna, kung Carl XVI Gustaf, drottning Margareta II, kung Harald V, president Martti Ahtisaari och president Ólafur Ragnar Grímsson. Jubileet firades bl.a. med bankett på slottet, jubileumsföreställning på ›Slottsfräden samt nordisk festhögmässa i ›Kalmar domkyrka. ›Unionsmonumentet avtäcktes då liksom ›Unionsstenen på ›Gamla kyrkogården. Firandet hade sina tyngdpunkter på ›Kalmar slott och ›Kvarnholmen för att länka ihop medeltidens Kalmar med nutidens. En mängd evenemang och utställningar gick av stapeln som lock-

ade besökare inte bara från Norden utan också från länderna på andra sidan Östersjön. Utställningen om unionsdrottningen ›Margareta och hennes tid var den dittills mest omfattande på Kalmar slott och drog en publik på över 80 000. Från slottet sändes sommarlovsprogrammet ›Salve i TV varje morgon och lockade en månghundrahövdad publik på slottsvallen. Det som består efter unionsåret är bl.a. det ombyggda ›Larmtorget och ›Ravelinsbron från ravelinen ›Prins Carl till ›Västerport. AG

Unionsmonumentet är ett större konstverk av den halländske konstnären Roj

*Unionsmonumentet.
Konstnär Roj Friberg 1997*

Friberg. Det visar drottning ›Margareta och två andra representanter för de då förenade nordiska länderna Danmark, Norge och Sverige. De omges av ytterligare tolv personer. Verket manifesterar 600-årsminnet av ›Kalmarunionen 1397. De tre centralfigurerna är gjutna i brons och de övriga i gjutjärn. U är placerat på Stationsvallen mellan ›Centralstationen och ›Frimurarhuset. Monumentet skänktes av Sällskapet Nya ›Dryaden till Kalmar kommun 1997 och avtäcktes av de fem nordiska statsöverhuvudena, kung Carl XVI Gustaf, drottning Margarethe II av Danmark, kung Harald V av Norge, president Martti Ahtisaari, Finland och president Ólafur Ragnar Grímsson, Island. U var resultatet av en nordisk skulpturtävling. BB

Unionsstenen restes 1997 på ›Gamla kyrkogården, 600 år efter det att ›Kalmarunionen bildats. Närvarande var de fem nordiska statsöverhuvudena, kung Carl XVI Gustaf, drottning Margarethe II av Danmark, kung Harald V av Norge, president Martti Ahtisaari, Finland och president Ólafur Ragnar Grímsson, Island. Deras namnteckningar är inhuggna i stenen.

Uppfinnarna Kalmarsund grundades som Kalmarbygdens Idé- och Uppfinnarförening 1983. U arbetar för utveckling av lokala idéer och uppfinningar genom att förmedla kontakter och bilda nätverk i regionen.

uroxe påträffades 1886 i form av ett kranium och andra benrester när en sankmark

dikades ut strax sydväst om ›Ryssby skans i vinkeln mellan gamla landsvägen och Skammelstorpsvägen. Denna mark hade fordom varit en sjö men var nu igenväxt. Vid grävningen kom man på några underliga kranie- och benrester på 1,5 meters djup. Grävarlagets arbetsledare, fabrikör Oscar Andersson, blev intresserad av fyndet och sände in benen till ›Kalmar läns fornminnesförening för vidare analys. Det konstaterades att fyndet härrörde från en uroxe, en sedan länge utdöd djurart. Till det yttre liknade uroxen en vanlig tamoxe men var mycket större. Den var c:a 3,5 meter lång och mankhöjden närmare 2 meter. Den hade oerhört långa vita horn som var svarta i spetsen. På fyndplatsen fanns källsprång och man gissar att oxen hade gått ner sig och fastnat där. Det kunde också fastställas att detta måste ha hänt för minst 3 000 år sedan. Mer att läsa: N O Holst, *Om ett fynd af uroxe i Råkneby i Ryssby socken.* UB

Ursing, Björn, 1888–1973, biolog, fil.dr och lektor, född i Kalmar. Efter studier och lärartjänst i Lund kom han till Norrmalms högre allmänna läroverk i Stockholm. U blev pionjär för naturhandböcker och anses vara den som mer än någon annan har bidragit till intresset för den svenska vildfloran. U har bl.a. skrivit *Svenska växter i text och bild*, 1947 och 1949, *Däggdjur och Fåglar*, 1951, *Kräldjur, groddjur, fiskar*, 1956, *Ryggradlösa djur*, 1971, samt ett flertal naturvetenskapliga arbeten. BB